

Ο καθηγητής Θανάσης Διαμαντόπουλος γράφει για το σημαντικό βιβλίο του Θάνου Βερέμη

ΕΜΠΝΕΟΜΕΝΟΣ από το βιβλίο του ιστορικού και πανεπιστημιακού **Θάνου Βερέμη** «Μικρή πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας», το οποίο κυκλοφόρησε το 2022 από τις εκδόσεις Πατάκη, ο καθηγητής **Θανάσης Διαμαντόπουλος** έγραψε το παρακάτω κείμενο:

«Χρειάζεται πολλή γνώση και αυτοπεποίθηση, ταυτόχρονα όμως τόλμη, πολύ μεγάλη άγνοια ή έστω παραγνώριση κινδύνου, θα τολμούσα δε να πω, χρησιμοποιώντας τη λέξη με το θετικό πρόσημο που συχνά της δίνουν οι προπονητές ποδοσφαίρου, μέχρι και “θράσος”, για να αποτολμίσει να συμπυκνώσει κάποιος, σε ένα τόσο μικρό βιβλίο, 130 περίπου χρόνια πολιτικής ζωής, μιας πολιτικής ζωής μάλιστα πολυκύμαντης, πυκνής σε δραματικά γεγονότα, με αναριθμητές ανατροπές και ασυνέχειες καθεστώτων, συστημάτων διακυβέρνησης και πολιτικών δομών.

Ο “πολυκεφαλαιούχος σε γνώση” καθηγητής **Θάνος Βερέμης**, προικοδοτημένος με χρόνια επίπονα σωρευμένη σοφία, ασφαλώς και τα διαθέτει όλα αυτά. Και επιχειρεί το παράτολμο εγχείρημα. Προσφέροντας, έτσι, στους Έλληνες αναγνώστες μια βάση εθνικής αυτογνωσίας, σε ένα πόνημα -κατά την εκτίμησή μου αναμφίβολα υπέρτερο αυτού που ο ίδιος την ίδια περίοδο έγραψε με μορφή ερωταποκρίσεων για τη Μικρασιατική Καταστροφή-, το οποίο έχει πολλές και αξιωματικές αρετές. Ίσως, δε, για να είναι κάποιος απολύτως ακριβοδίκαιος, και κάποιες αναπόφευκτες αδυναμίες (μεταξύ αυτών μια μικρή σύγκυση ως προς τα κατά καιρούς εφαρμοσθέντα στη χώρα μας εκλογικά συστήματα), λογικά έως νομοτελειακά συνδεδεμένες με τη φύση και το μέγεθος του έργου.

Αν όμως οι τελευταίες συνδέονται, όπως είναι λογικό, με το γεγονός πως κάποια από τα μείζονα γεγονότα της μελετώμενης περιόδου δεν τα πλησιάζει επαρκώς ο μεγεθυντικός φακός της ιστορικής μελέτης, με τον συγγραφέα εν προκειμένω να αρκείται σε αναφορές γενικόλογες και κάπως απόμακρες από τον παλμό και την ένταση της εποχής (π.χ. “η καταδίκη και η εκτέλεση (των Εξ) είχε σαθρή νομι-

Θ. Βερέμης

Θ. Διαμαντόπουλος

Μικρή πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας

- Συγγραφέας: Θάνος Βερέμης
- Εκδόσεις: Πατάκη, σελ. 256

κή βάση”), ακόμη και ο πιο εχθρικά διακείμενος προς τον Βερέμη σχολιαστής του μικρού αυτού τομίδιου δεν θα μπορούσε να αρνηθεί πως οι πολλές αρετές του κατισχύουν συντριπτικά των όποιων ατελειών ή αδυναμιών του.

Ειδικότερα...

Υπάρχει μια εντυπωσιακή και εντυπωσιακά διεισδυτική αλληλουσύνδεση μεταξύ του διεθνοπολιτικού περιβάλλοντος -πρωτίστως των γεωπολιτικών και στρατηγικών κινήτρων/στοχεύσεων της δράσης των μεγάλων “παικτών” στην περιοχή- και της εσωτερικής πολιτικής ζωής της χώρας μας. Το αποτύπωμα των μεν στη δε αναδεικνύεται με ενάργεια, όπως επίσης και η συμβολή των εσωτερικών πολιτικών δομών και συσχετισμών στον διεθνοπολιτικό προσανατολισμό της χώρας. Κατά την άποψή μου, αυτό συνιστά, πιθανότατα, τη μεγαλύτερη από τις αρετές του βιβλίου.

Παράλληλα, για τον κάπως μνημένο αναγνώστη τουλάχιστον, αναδεικνύεται σε αυτό το πυκνό έργο το εσωτερικό «fil conducteur» που συνδέει περιόδους, γεγονότα και εξελίξεις μιας πολιτικής ζωής, η οποία χαρακτηρίζεται βέβαια από ασυνέχειες, αλλά και από μια -όχι αμέσως ορατή- εσωτερική συνοχή.

Τέλος, χωρίς να είμαι σίγουρος πως αυτό γίνεται απολύτως συνειδητά, ο “βενιζελικός” **Θάνος Βερέμης**, καθίσταται με το συγκεκριμένο έργο συντελεστής μιας πιο ακριβοδίκαιης ιστορι-

κής ματιάς πάνω στον Ελευθέριο Βενιζέλο. Οχι απλώς αναδεικνύοντας κάποιες από τις πλέον θηριώδεις πτυχές της τυραννικής διακυβέρνησης της περιόδου 1917-20, όπως την εκτέλεση ακόμη και υπηρετούντων τη θητεία τους κληρωτών (!), μετά το αντιπολεμικό κίνημα κωνσταντινικών αξιωματικών του Φεβρουαρίου του 1918 στη Λαμία... Ούτε μόνο δείχνοντας τις καθοριστικές για την πορεία των γεγονότων ιδιαιτερείες του βενιζελικού “καθεστώτος” ή, έστω, συστήματος εξουσίας. (Στο έργο μου για τη Δίκη των Εξ υποστηρίζω πως η απαξίωση ως προδοτικής ολόκληρης της αντιβενιζελικής παράταξης ήταν αναγκαία για να μπορέσουν οι βενιζελικοί αξιωματικοί να δικαιολογήσουν και να διατηρήσουν τα προνόμια και τις μαζικές επιλεκτικές προαγωγές τους. Ο Βερέμης τονίζει πόσες από τις προαγωγές αυτές έγιναν χωρίς την τήρηση της νομιμότητας -ούτε καν τη νομοθετημένη ελάχιστη παραμονή σε κάθε βαθμό-, η οποία καθόριζε τις εξελίξεις στις Ε.Δ.). Κυρίως ο Βερέμης συμβάλλει στην πιο ακριβοδίκαιη αποτίμηση της συνεισφοράς του μεγάλου Κρητικού, καταγράφοντας όλες τις προσπάθειες εξοπλισμού και εκσυγχρονισμού του στρατού και του ναυτικού μας που, με δημοσιονομική αιμορραγία, πραγματοποιήσαν οι προ του 1910 κυβερνήσεις, των οποίων το αποτέλεσμα στην εθνική συνειδηση καρπώθηκε κατ’ αποκλειστικότητα ο διάδοχός τους...».